

N:o 36.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Mars 1872, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1871 församlade Revisorers Berättelse, angående granskning af Statsverkets samt andra utaf allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1869.

(I. A.)

Stats-Utskottet, till hvars behandling ofvannämnda revisionsberättelse, jemte de af vederbörande embetsverk och myndigheter i anledning deraf till Kongl. Maj:it ingifna underdåniga utlåtanden och förklaringar, blifvit remitterad, får, efter tagen kännedom af dessa handlingar samt inhemtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, härmedelst underställa Riksdagens pröfning de utaf Revisorerne gjorda framställningar, hvilka från Utskottets sida ansetts påkalla yttranden; följande Utskottet vid uppställningen häraf samma ordning, som uti revisionsberättelsen blifvit iakttagen.

Strömsholms slott.

§ 1.

(Rev.-ber. pag. 11. Utl. pag. 300.)

Jemte förmälan, att *slottskassans kontanta behållning*, som vid revisionsårets början utgjorde 1,897 Riksdaler 30 öre, vid årets slut uppgick till 2,289 Riksdaler 82 öre, hade Revisorerne ansett, att, enär af räkenskapen framginge, det större delen af denna

Bih. till Riksd. Prot. 1872. 4 Saml. 1 Afd. 21 Häft.

Angående allmänna verks och inrättningars kassabelållningar.

behållning icke varit för löpande utgifter erforderlig, densamma bort i bank-inrättning insättas.

I sammanhang härmed får Utskottet omförmåla, hurusom Revisorerne, i anledning af ett vid granskning af Hernösands navigationsskolas räkenskaper anmärkt likartadt förhållande (Rev.-ber. pag. 119), yttrat, att, då det icke kunde anses vara med god ordning öfverensstämmande, att allmänna verks och inrättnings kontanta, för löpande utgifter icke behöfliga, behållningar voro hos redogörarne innestående, hvilket förhållande uppmärksammats icke allenast i dessa utan äfven uti åtskilliga andra räkenskaper, Revisorerne ansåge att, i likhet med hvad redan funnes stadgadt beträffande konsistoriernas och elementarläroverkens medel, en allmän föreskrift borde meddelas derom, att dylika behållningar, om de ej på annat sätt kunde göras fruktbarande, skulle, i den mån sådant utan väsendtlig olägenhet kunde ega rum, uti bank-inrättning på deposition eller upp- och afskrifning insättas och endast efter behof derifrån uttagas.

Lika med Revisorerne anser Utskottet det vara med god ordning öfverensstämmande, att en allmän föreskrift blefve, på sätt genom Kongl. cirkuläret den 1 Juli 1870 redan egt rum i afseende å konsistoriernas och elementarläroverkens kassabehållningar, meddelad i det af Revisorerne angifna syfte; och får Utskottet derföre hemställa,

att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes, i den mån stadganden i fråga om förvaring eller fruktbargörande af allmänna verks och inrättnings kontanta, för löpande utgifter icke behöfliga behållningar ej redan förefinnas, i nåder meddela allmän föreskrift derom, att sådana behållningar skola, der sådant utan väsendtlig olägenhet kan ega rum, uti bank-inrättning på deposition eller upp- och afskrifning insättas och endast vid behof derifrån uttagas.

Kongl. Utrikes-departementet.

§ 2.

(Rev.-ber. pag. 18. Utl. pag. 301.)

Angående
courtage för
anskaffade
vexlar.

Under revisionsåret hade vid olika tider till uppgifne stadsmäklare utanordnats *courtage för anskaffade vexlar*, nemligen för kabinettskassans räkning 293 Riksdaler 51 öre, för konsulsfonden 65 Riksdaler 94 öre, samt för anslaget från handels- och sjöfartsfonden 233 Riksdaler 62 öre, eller tillhopa 593 Riksdaler 7 öre. Då emellertid, enligt hvad Revisorerne inhemtat, *vexlar* kunnat genom Riksbankens försorg kostnadsfritt an-

skaffas till kurs, som i allmänhet ej öfverstigit den, hvilken vid vaxelslut af mäklare betingats, hade det syntts Revisorerna, att ifrågavarande utgifter kunnat statsverket besparas; varande en likartad anmärkning af Revisorerna framställd (Rev.-ber. pag. 262) vid granskning af Kommers-kollegii expensmedels-räkning.

Utskottet har inhemtat, att af de år 1869 för Utrikes-departementets räkning inköpta vaxlar en betydlig del blifvit inköpta af Riksbanken genom mäklare. Kostnaden för mäklares användande skulle således för dessa vaxlar kunnat besparas, om vederbörande tjänsteman i departementet vändt sig till Riksbanken, innan han anlätade mäklare. Då staten genom Riksbanken bedrifver vaxelhandel, synes det Utskottet vara med det allmännas fördel och rätt ordning öfverensstämmande att vid de tillfällen, vaxlar å utrikes ort behöfvas för det allmännas räkning, vederbörande först omedelbart vända sig till Riksbanken och endast, när vaxelbeloppet icke der kan erhållas eller Riksbankens kurs finnes så hög, att goda vaxlar kunna annorstädes till lägre pris anskaffas, begagna annan utväg för vaxlars erhållande. Genom ett sådant förfaringssätt undvikes att staten konkurrerar med sig sjelf i vaxelhandel och, så länge vaxlar kunna af Riksbanken lemnas, besparas kostnaderna för mäklares biträde. Då emellertid de anmärkta beloppen äro ringa och antagas bör att, sedan uppmärksamhet å förhållandet blifvit fästad, de tjänstemän, hvilka det kan komma att åligga att för det allmännas räkning verkställa inköp af utrikes vaxlar, icke skola underlåta att dervid iakttaga det allmännas fördel. hemställer Utskottet,

att någon åtgärd i anledning af de nu gjorda anmärkningarna icke må vidtagas.

Statistiska Tabell-kommissionen.

§ 3.

(Rev.-ber. pag. 62. Utl. pag. 321.)

Enligt Statistiska Tabell-kommissionens räkenskaper hade under revisionsåret *kvartalsvis* utbetalts till Kamereraren i Kongl. Kommers-kollegium, Kammarherren *E. C. Leyonmarck* ett sammanräknadt belopp af 750 Riksdaler, utgörande honom, såsom revisor i f. d. Kommissionen öfver Tabellverket, tillagdt arvode.

Angående arvode åt en tjänsteman vid f. d. Tabell-kommissionen.

I afseende å ifrågavarande arvode hafva Revisorerna inhemtat, *huruom* Leyonmarck, hvilken den 12 Januari 1836 blifvit konstituerad att bestrida revisorstjensten i dåvarande Kommissionen öfver Tabellverket, efter detta verks upplösning, som, jemlikt Kongl. brefvet den 22 Juli 1858, med slutet af nämnda månad egt rum, hos Kongl. Maj:t

sökt att få uppbära sin i nämnda kommission innehafda lön af 750 Riksdaler intill dess han å rikets stat erhöle annan tjänstebefattning med högre lön; att Kongl. Maj:ts uti nådigt bref den 30 Juli 1859 förklarar, att då Leyonmarck, hvilken ej innehaft fullmakt å revisorsbefattningen, utan allenast genom konstitutorial blifvit förordnad att förrätta densamma, sedermera vid nämnda kommissions upplösning och dess göromåls öfverflyttning till Statistiska Tabellkommissionen afböjt det honom gjorda förslag, att söka anställning i detta embetsverk, Leyonmarcks anhållan icke kunde i vidsträcktare mån bifallas, än att t. f. Chefen för Statistiska Centralbyrån egde att, om och när Leyonmarck sig dertill anmälde, tilldela honom mot hans förra åligganden såsom revisor svarande enahanda göromål inom byrån, i hvilket fall Leyonmarcks arvode för denna tjänstgöring borde med 750 Riksdaler årligen utgå tills vidare af det till extra tjänstebiträden inom byrån anvisade anslag; att, sedan Leyonmarck derefter anmält sig att från och med September månad 1859 vilja åter inträda i sin förra revisorstjänstgöring, med den anhållan likväl att, då han, såsom tillika anställd i Kongl. Kommers-kollegium, under hela den tid han innehaft ifrågavarande revisorstjänst, egt att hemma hos sig på lämplig tid verkställa revisorsgöromålen, honom måtte äfven dädanefter tilldelas endast sådana göromål, som han kunde i sin bostad förrätta, Kongl. Maj:ts uti nådig proposition till Rikets vid 1859-1860 årens riksmöte församlade Ständer föreslagit och Rikets Ständer medgifvit, att på kommissionens stat finge uppföras det arvode af 750 Riksdaler årligen, som Leyonmarck, enligt Kongl. Maj:ts beslut, egde uppbära, med skyldighet att inom Statistiska Centralbyrån förrätta emot hans förra åliggande såsom revisor i f. d. Kommissionen öfver Tabellverket svarande göromål; samt att t. f. Chefen för Statistiska Centralbyrån redan uti underdånigt memorial af den 17 December 1860 fäst Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet på svårigheten att inom denna byrå för Leyonmarck finna några mot hans förra åligganden såsom revisor i f. d. Kommissionen öfver Tabellverket fullt svarande göromål och sedermera uti embetsmemorial till Statsrådet och Chefen för Kongl. Civil-departementet af den 15 Augusti 1862 fäst dess uppmärksamhet å det oegentliga förhållande att, såsom orden lyda, »Statistiska Tabell-kommissionens stat skall belastas med ett arvode af 750 Riksdaler årligen till en f. d. tjänsteman i den numera upplösta Tabell-kommissionen, hvilken tjänsteman af sin innehafvande kamererarebefattning i Kongl. Kommers-kollegium är förhindrad att göra någon tjänst i Statistiska Centralbyrån.»

Enär Leyonmarck, hvars anspråk på utbekommande af ifrågavarande arvode, enligt hvad af Kongl. brefvet den 30 Juli 1859 inbemtades, då icke sträckt sig till längre tid, än intill dess han å rikets stat erhöle annan tjänstebefattning med högre lön, redan den 30 November 1860 blifvit befördrad till kamererarebefattning i Kongl. Kommers-kollegium och derigenom kommit i åtnjutande af högre lön å nämnda stat, än den han på grund af sin fullmakt såsom kammarförvärdt förut innehaft, hade, enligt Revisorernes åsigt, endast af denna anledning ifrågavarande arvode bort upphöra att vidare utgå. Då dertill komme att, enligt de af Rikets Ständer vid 1856-1858 samt 1859-1860 årens

riksdagar beslutade bestämmelser, dels tjänsteman inom Statistiska Centralbyrån icke finge tillika innehafva annan allmän befattning, dels tjänst inom den lönegrad, kamerarebefattning i Kongl. Kommers-kollegium medförde, icke finge hos samma person med annan tjänst med lön å rikets stat förenas, samt Leyonmarck, enligt hvad Chefen för Statistiska Centralbyrån upplyst, i allt fall icke uppfyllt det vilkor, hvarunder ifrågavarande arvode blifvit af Rikets Ständer beviljad, hade Revisorerne ansett sig icke kunna underlåta att å förhållandet fästa Riksdagens uppmärksamhet för den åtgärd, som i anledning deraf kunde påkallas.

Med hänseende till hvad sålunda förekommit och då vid tiden för aflåtande af förberörda nådiga bref af den 30 Juli 1859 lönen vid den kammarförvandsbefattning, hvarå Leyonmarck då innehade fullmakt, utgjorde 2,200 riksdaler, hvaremot den kameraretjänst, till hvilken han den 30 November 1860 blifvit utnämnd, är förenad med 3,500 riksdalers lön, finner Utskottet uppenbart, att det ifrågavarande anmärkta arvodet från och med månaden näst efter sistnämnda dag icke bort till Leyonmarck utgå. Emellertid anser sig Utskottet endast böra hemställa.

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i nåder föranstalta, att det å Statistiska Tabellkommissionens stat uppförda arvode åt en tjänsteman vid f. d. Tabellkommissionen icke vidare må till Leyonmarck utbetalas.

Statens Jernvägstrafik.

§ 4.

(Rev.-ber. pag. 93. Utl. pag. 311.)

Jemte förmålan, dels att, uppå dåvarande Chefens för statens jernvägsbyggnader framställning om utsträckning af tiden för insändande till Kongl. Kammar-rätten af räkenskaperna för statens jernvägsbyggnader, Kongl. Maj:t uti nådigt bref af den 27 April 1860 förklarar, att berörda räkenskaper, då omfattande jemväl jernvägstrafiken, för år 1859 och tillsvidare framgent icke behöfde till Kongl. Kammar-rätten öfverlemnas förr än vid slutet af året näst efter det räkenskaperna afsåge, dels ock att på grund af detta nådiga medgifvande 1869 års räkenskaper för statens jernvägstrafik först den 31 December 1870 blifvit insända till Kongl. Kammar-rätten, hvarest granskningen af desamma vid tiden för revisionsförrättningens början ännu icke hunnit afslutas, hafva Revisorerne, enär det vore af vigt att Kammar-rättens granskning af räkenskaper för

Angående tiden för insändande till Kongl. Kammar-rätten af statens jernvägstrafiks räkenskaper.

allmänna medel föreginge Statsrevisorernes, ansett sig böra hemställa, att tiden för ifrågavarande räkenskapers aflemnande till Kongl. Kammar-rätten måtte förkortas, så att granskningsarbetet derstädes vid Statsrevisionens början vore fullbordadt; en åtgärd, hvilken syntes kunna desto lättare vidtagas, som, efter hvad Revisorerne hade sig bekant, omförmälda räkenskaper voro på sådant sätt uppställda, att de inom jemförelsevis kort tid efter räkenskapsårets utgång kunde afslutas.

Då emellertid, på sätt af det i anledning häraf utaf Styrelsen för statens jernvägstrafik afgifna underdåniga utlåtande framgår, bemälda Styrelse uti skrifvelse af den 5 Oktober nästlidet år hos Kammar-rätten anmält, att, till följd dels af den förändring nämnda trafiks räkenskaper till formen undergått, dels af det förenklade arbetssätt, som införts vid Styrelsens Kammar- och Revisions-kontor, berörda räkenskaper skulle komma att för hvarje år, från och med 1871, till Kammar-rättens granskning öfverlemnas sedanast den 15 April det följande året, med undantag likväl för förrädsrapporterna och inventarieredogörelserna, hvilkas inlemnande skulle komma att ske först vid påföljande Maj månads utgång, samt, enligt hvad Utskottet inhemtad, Kongl. Maj:t jemlikt skrifvelse till Kammar-rätten af den 9 sistlidne December behagat gilla hvad Styrelsen sålunda beslutit i fråga om tiden för ifrågavarande räkenskapers ingifvande, har Utskottet funnit Revisorernes framställning i ämnet numera icke föranleda till annan åtgärd än, att Utskottet skolat

förhållandet till Riksdagens kännedom anmäla.

Uttuna Landbruks-institut.

§ 5.

(Rev.-ber. pag. 95. Utl. pag. 322.)

Angående Uttuna Landbruks-Institutets skulder.

Enligt hvad Revisorerne omförmäla, hade *Institutets skulder*, som vid revisionsårets början uppgingo till 102,738 riksdaler 15 öre, under året ökats med 4,774 riksdaler 39 öre eller till 107,512 riksdaler 54 öre, och utgjordes af följande poster:

till Kongl. Maj:t och kronan ett räntefritt förskott	18,000: —
» Gillbergska stipendiefonden	13,200: —
» Agrikultur-kemiska försöks-stationen	1,148: 28,
» Elev-byggnadsanslaget	8,581: 54,
» Enskilda personer och banker	66,582: 72,
	<hr/>
	tillhopa 107,512: 54;

och ehuru räkenskaperna, vid det förhållande att tillgångarne vid årets slut beräknades till 179,769 riksdaler 57 öre, utvisade en öfverskjutande behållning af 72,257 riksdaler 3 öre, låge det dock i sakens beskaffenhet, att endast en del af den bland tillgångarne upptagna spannmål m. m. jemte fordringar kunde till betäckande af Institutets skulder användas.

Revisorerna hade derföre ansett, att, om äfven, på sätt antagligt vore, de trenne sista årens goda skördar lemnade öfverskott till betäckande af en del utaf Institutets betydliga skulder, andra åtgärder borde vidtagas till deras afbetalande, då en så stor skuldsättning, som den i fråga varande, icke kunde annat än verka menligt på Institutets verksamhet. Revisorerna voro dessutom af den åsigt, att dylika skuldsättningar vid offentliga institutioner icke borde ifrågakomma. Ehuru det en eller annan gång icke kunde undvikas, att vid en större förvaltning brist uppstode, syntes likväl en förvaltande myndighet, som hade sig anvisadt ett bestämdt anslagsbelopp, icke vara befogad att betäcka bristen genom upptagande för institutionens räkning af ett bristen motsvarande lån och sedan fortsätta sin verksamhet i samma omfång som förut, hvilket förfarande i sjelfva verket innefattade ett öfverskridande af de till institutionen lemnade anslag, utan vore, enligt Revisorernes förmenande, styrelsen vid sådant tillfälle förpligtad att om förhållandet göra anmälan hos Kongl. Maj:t, som efter pröfning af behofvet kunde vidtaga erforderlig åtgärd för dess afhjelpande, antingen genom anvisning å de till Kongl. Maj:ts disposition ställda medel, eller genom aflåtande till Riksdagen af nådig proposition i ämnet.

Lika med Revisorerna anser Utskottet, att dylika skuldsättningar, som vid Ultuna landbruks-institut egt rum, icke böra vid offentliga institutioner ifrågakomma; men då, enligt hvad Utskottet inhemtat, Kongl. Maj:t uppå derom af Institutets styrelse gjord underdånig framställning, under den 1 December sistlidet år, för att bereda styrelsen tillgång att ordna Institutets penningställning på ett betryggande sätt, beviljat Institutet, hvars skulder emellertid vid 1870 års slut nedgått till 105,478 riksdaler 15 öre, ett låneunderstöd, att från Handels- och Sjöfarts-fonden, i den mån tillgångarne medgåfvo, utgå till belopp af 50,000 riksdaler, hvarå under hvarje af de tre år, som, räknadt från och med den dag, beloppet i allo utgått, närmast följde, skulle afbetalas 1,000 riksdaler jemte ränta efter 5 procent om året för det vid hvarje afbetalningstermin återstående kapitalbelopp; hvarjemte Kongl. Maj:t förklarar sig framdeles vilja, uppå anmälan af styrelsen och med afseende å Institutets ekonomiska ställning, i nåder förordna, huru efter nämnda tid borde med återbetalningen förhållas, får Utskottet, jemte meddelande till Riksdagens kännedom af detta nådiga beslut, i anledning deraf och under förutsättning att, med hänsyn jemväl till hvad af styrelsen anförts uti dess till följd af Revisorernes framställning afgifna underdåniga utlåtande, vidare skuldsättning vid Institutet ej ifrågakommer, hemställa,

att Revisorernes förevarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Navigations-skolorna.

§ 6.

(Rev.-ber. pag. 119. Utl. pag. 328.)

Angående allmänna verks och inrättningars kassabehållningar.

I anledning af Revisorernes, efter granskning af räkenskaperna för Hernösands navigations-skola, gjorda framställning angående meddelande af allmän föreskrift om insättande i bankinrättning af allmänna verks och inrättningars kontanta, för löpande utgifter icke behöfliga behållningar, har Utskottet under § 1 här ofvan afgifvit yttrande.

Biskops-löneregleringsfonden.

§ 7.

(Rev.-ber. pag. 158—160.)

Angående biskopslönereregleringsfonden.

Utskottet, som för pröfningen af de under nämnda rubrik utaf Revisorerne omförmälda förhållanden funnit nödigt ega tillgång till särskilda upplysningar, hvilka ännu ej hunnit införskaffas, kommer framdeles att rörande detta ärende afgifva särskildt yttrande; hvilket Utskottet här endast skolat

anmäla.

Konsistorierna och läroverken.

§ 8.

(Rev.-ber. pag. 201. Utl. pag. 345.)

Angående försäljning af den för Strengnäs stifts emeritikkassas räkning inköpta egendomen Säby.

Redan år 1867 uttalade Riksdagens då församlade Revisorer tvifvel, huruvida den af Strengnäs konsistorium för stiftets emeritikkassas räkning inköpta *egendomen Säby* i Järfälla socken af Stockholms län lemnade tillräcklig säkerhet för de stora belopp af emeritikkassans tillgångar, som för inköp och förvaltning af densamma blifvit använda; och hade de följande Statsrevisorerna i detta afseende anmält, att egendomens förvaltning för hvarje år medfört utgifter utöfver inkomsterna. Att så äfven varit förhållandet under 1869 inhemtades af en utaf Revisorerna meddelad redogörelse, af hvilken, jemte dertill hörande verifikationer, dessutom framginge, att emeritikkassans förbindelser genom ifrågavarande egendomsköp vid revisionsärets slut voro:

återstod

återstod af upptaget hypotekslån	71,416: 45.
lån, upptaget ur Eskilstuna elementarläroverks lönefond	20,000: —
dito från försäkringsbolaget Skandia	19,000: —
	<hr/>
	eller tillsammans R:dr 110,416: 45;

hvarförutan de för egendomens räkning af emeriti-kassans medel inlösta inteckningar och utgifna förskott jemte derå upplupna räntor upp- gingo till	111,161: 68.
	<hr/>
	Summa R:dr 221,578: 13.

Årets inkomst af egendomen hade, på sätt ofvanberörda redogörelse utvisade, endast utgjort 4,315 Riksdaler, eller ej fullt 2 procent af egendomens här ofvan beräknade värde. Enligt 1870 års räkenskaper, hvaraf Revisorerne tagit kännedom, uppgick afkastningen till endast 1,100 Riksdaler. Då af resultaten under de för jordbruket särdeles gynnsamma åren 1869 och 1870 således med visshet kunde antagas, att värdet af egendomens afkastning allt framgent skulle komma att understiga räntebeloppet å egendomens skulder, hvilka genom ränta på ränta än ytterligare ökades, ansågo Revisorerne, att Konsistorium så fort som möjligt borde afhända sig en egendom, hvars förvaltning för hvarje år medförde så betydlig förlust.

Enär såväl af revisorernes förevarande framställning som af det i anledning deraf utaf Konsistorium afgifna underdåniga utlåtande framgår, att förvaltningen af egendomen Säby hittills för hvarje år medfört förlust för emeriti-kassan, anser Utskottet, lika med Revisorerne, att ifrågavarande egendom lör ju förr desto heldre försäljas; men då det torde kunna antagas, att de åtgärder, som härefter kunna blifva för egendomens afyttrande vidtagna, skola, lika litet som de enligt ofvanberörda utlåtande, hittills gjorda försök, röna någon framgång, derest uteslutande afseende skall fästas dervid, att emeriti-kassan genom försäljningen blefve godtgjord för dess på egendomen hafda omkostnader, får Utskottet, som, på grund af hittills vunnen erfarenhet om resultaten af egendomens förvaltning, anser dess afyttrande vara för emeriti-kassan fördelaktigt, äfven om nämnda ändamål dervid icke skulle kunna helt och hållet ernås, hemställa.

att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t i nåder täcktes bemyndiga konsistorium i Strengnäs stift att, äfven om sådant icke kan utan förlust för stiftets emeriti-kassa ega rum, så snart lämpligen ske kan, låta försälja den för kassans räkning inköpta egendomen Säby.

§ 9.

(Rev.-ber. pag. 204. Utl. pag. 334—383.)

Angående lärare vid elementarläroverken

Då behovet af lärare vid elementarläroverken i väsendtlig mån vore beroende på lärjungarnes antal, och det således kunde inträffa, att lärarekrafterna vid ett läroverk till följd af minskadt elevantal voro större än nödigt, under det att vid ett annat brist i detta afseende förefunnnes, hade Revisorerna till Riksdagens ompröfning ansett sig böra hemställa, huruvida icke de lärare, som hädanefter komme att antagas, borde tillförbindas att underkasta sig *förflyttning* till annat elementarläroverk inom samma stift.

Genom Kongl. cirkuläret den 20 Mars 1858 är förordnadt, att i de fullmakter eller konstitutorial, som för lärare vid de högre elementarläroverken derefter utfärdades, det vilkor skulle intagas, att de två yngste lärarna vore, i händelse de genom inträffade förändringar funnes umbärlige, skyldige att inträda i tjenstgöring vid annan skola, helst inom stiftet, och genom nådigt cirkulär den 29 December 1860 har detta stadgande förklarats böra iakttagas i afseende å yngste kollegan vid de tre- eller femklassiga läroverken, hvarförutan medelst ett Kongl. bref af den 29 April 1869 är vordet föreskrifvet, att i de fullmakter, hvilka derefter för lärare vid elementarläroverk i Stockholm utfärdades, det förbehåll skulle intagas, att de utnämnde voro skyldige att, om så erfordrades, ingå i tjenstgöring äfven vid annat hufvudstadens elementarläroverk än det, vid hvilket ledighet uppstått.

Enligt Utskottets åsigt förefinnes icke någon anledning, hvarföre nyssberörda stadganden ej skulle till alla lärare vid elementarläroverk utsträckas, likasom tjenstgöringsskyldighetens inskränkning till visst stift numera saknar allt berättigande, helst frågor af ifrågavarande beskaffenhet, såsom afseende indragning tillsvidare af på stat uppförda befattningar, icke kunna af vederbörande konsistorier afgöras, utan städse måste underkastas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning. Utskottet anser sig derföre böra hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t i nåder förordna, att de lärare, som hädanefter blifva till befattningar vid rikets elementarläroverk utnämnde, må tillförbindas att, der så i nåder pröfvas lämpligt, underkasta sig förflyttning till annat elementarläroverk än det, hvarvid de vunnit anställning.

Svenska Akademien.

§ 10.

(Rev.-ber. pag. 218. Utl. pag. 385.)

Utaf Svenska Akademiens ordboksarbete, till hvars fortsättande från och med år 1854 varit beviljadt ett årligt anslag af 3,750 Riksdaler, hvilket vid 1859—1860 årens riksdag uppfördes å ordinarie stat, och hvartill alltså af statsmedel utgått 67,500 Riksdaler, hade under år 1870 utkommit första häftet, innefattande bokstafven A. — I anledning af hvad Akademien yttrat uti det förord, hvarmed Akademien beledsagat detta häfte och hvaraf Revisorerna meddelat ett utdrag, hade hos Revisorerna tvekan uppstått, huruvida anordningen för ifrågavarande arbete, hvars utgifvande redan varit förenadt med icke ringa kostnader, vore fullt lämplig och ledande till arbetets fullbordande med den skyndsamhet ändamålet kräfde.

Angående Svenska Akademiens ordboksarbete.

Den tvekan, Revisorerna sålunda uttalat i afseende på ändamålsenligheten af anordningarna för Svenska Akademiens ordboksarbete, kan Utskottet icke annat än dela, och denna tvekan har vunnit ökad stöd i innehållet af det utaf Akademien i anledning af Revisorernes anmärkning afgifna underdåniga utlåtande. Det synes Utskottet således väl värdt att öfverväga, huruvida icke ifrågavarande arbete borde ordnas på ett sätt, som mera befördrade dess raskare fortskridande. Arbetets stora nationela betydelse gör det otvifvelaktigt förtjent att af statsmedel understödjas, desto heldre som, utan sådant understöd, ringa utsigt läser förefinnas, att det någonsin skulle kunna tillfredsställande genomföras. En jämförelse emellan det betydliga belopp, hvartill de hittills för arbetet under längre tid använda statsmedel uppgå, och det resultat, som kunnat för allmänheten framläggas, läser emellertid gifva fullt stöd för den mening, att de hittills vidtagna anordningarna icke kunna anses tillfredsställande. Det vill synas, som vore det både med god hushållning och med behörigt erkännande af arbetets vikt mera öfverensstämmande att, äfven med en för en tid något förhöjd utgift, söka fortskynda detsamma, så att ordboken en gång må kunna fullbordas och åt den nationela språkodlingen bereda den nytta som eftersträfvast, än att alltjemt fortfara att utbetala ett anslag, som, tilläfvantys otillräckligt att åt ordboksarbetet bereda önskvärdt fortskridande, i sjelfva verket icke, att döma af hittills vunnit erfarenhet, lemnar för det allmänna något resultat, som motsvarar de för längre tidrymd betydliga medel, som utan nämnvärdt närmande till målet oppoffras. På dessa grunder hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida icke, i afseende å det åt Svenska Akademien uppdragna arbete för utar-

betande af en ordbok öfver svenska språket, må kunna träffas anordningar, som betrygga arbetets raskare fortskridande och ord-bokens fullbordande inom en ej för mycket aflägsen tid, samt, om förhållandena dertill föranleda, till Riksdagen göra den framställning i ämnet, som för nämnda ändamåls vinnande må kunna anses behöflig.

Domkyrkornas räkenskaper.

§ 11.

(Rev.-ber. pag. 250.)

Angående ett i Carlstads domkyrkas räkenskaper oriktigt afförat belopp.

Enligt hvad af *Carlstads domkyrkas räkenskaper* inhemtats, hade domkyrkan en skuld från år 1868 å 23,800 Riksdaler. Under revisionsåret hade detta skuldbelopp blifvit betaldt, hufvudsakligen genom ett från Riksgälds-kontoret erhållet lån å 23,500 Riksdaler. Skillnaden mellan dessa belopp, eller 300 Riksdaler, skulle således utgöra den utgift, som i anledning af berörda transaktion bort i räkenskaperna afföras. Genom en oriktig uppställning i räkenskapen af de förstnämnda beloppen hade emellertid 600 Riksdaler blifvit afförda, eller 300 Riksdaler mer än som vederbort.

Af det i anledning af denna Revisorernes anmärkning afgifna underdåniga utlåtande inhemtas, att vederbörande, med erkännande af anmärkningens riktighet, förbundit sig att inbetala det anmärkta beloppet, hvilket Utskottet, enär berörda utlåtande icke inkommit så tidigt, att detsamma i sammanhang med revisionsberättelsen kunnat till trycket befordras, härmed får

till Riksdagens kännedom meddela.

Bibel-kommissionen.

§ 12.

(Rev.-ber. pag. 252. Utl. pag. 389.)

Angående de under Bibelkommissionens förvaltning befintliga medeltillgångar.

Af en utaf Revisorerne meddelad redogörelse för *Bibelkommissionens räkenskap* inhemtas, att nämnda kommissions tillgångar vid 1869 års slut utgjordes af: kontant behållning 4,235 Riksdaler 32 öre, utlånta medel 43,900 Riksdaler, utestående räntemedel 180 Riksdaler, eller tillsammans 48,315 Riksdaler 32 öre; och då en medelsförvaltning,

särdeles af det omfång som den ifrågavarande, synts Revisorerna vara för kommissionens ändamål främmande, hafva Revisorerna, utgående från den vid flera föregående revisioner uttalade och af Statskontoret uti underdånigt utlåtande af den 31 December 1869 biträdda åsigt om lämpligheten af en gemensam fond- och kassa-förvaltning, ansett sig böra hos Riksdagen hemställa, om icke förvaltningen af ifrågavarande medel kunde från kommissionen skiljas, på det att kommissionen finge uteslutande egna sin verksamhet åt sitt egentliga uppdrag, hvars snara avslutande, efter kommissionens nära hundraåriga tillvaro, af flera skäl vore önskvärdt.

Till alla delar instämmande i de af Revisorerna i denna fråga uttalade åsikter, hemställer Utskottet,

att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse anhålla, det måtte Kongl. Maj:t i nåder tackas förordna derom, att de under Bibelkommissionens förvaltning befintliga medelstillgångar blifva till Statskontoret öfverlemnade.

Expens- och aflönings-räkningarne.

§ 13.

(Rev.-ber. pag. 262. Utl. pag. 328.)

I anledning af hvad Revisorerna, efter granskning af *Kommers-kollegii expens-medelsräkning*, yttrat i afseende på sättet för anskaffande af vaxlar för Kollegii räkning, har Utskottet i § 2 här ofvan meddelat utlåtande.

Angående sättet för anskaffande af vaxlar.

Folkskolelärares pensions-inrättning.

§ 14.

(Rev.-ber. pag. 274.)

Sedan Kongl. Maj:t den 17 September 1856 fastställt nådigt reglemente för en *pensionsinrättning för folkskolelärare inom Hernösands stift* och, enligt nådigt bref den 18 November samma år, beviljat denna pensionsinrättning såsom grundfond ett belopp af 4,500 Riksdaler Banko eller 6,750 Riksdaler Riksmynt af de medel, Rikets Ständer vid 1853 års riksdag beviljat för pensionering af afskedade folkskolelärare, hade, i anledning

Angående pensionsinrättning för folkskolelärare inom Hernösands stift.

deraf att en allmän pensionsinrättning för folkskolelärare i hela riket numera kommit till stånd, alla delegare i förstnämnda pensionsinrättning förklarar sig villige att afstå från vidare åtnjutande af omförmälda statsanslag, mot det att de berättigades att återfå sina egna insatser, hvarefter Kongl. Maj:t, uppå underdånig framställning af domkapitlet i Hernösands stift, genom nådigt bref af den 12 Februari 1869, dels förordnat, att nämnda särskilda pensionsinrättning för folkskolelärare i Hernösands stift skulle upplösas och det till denna inrättning beviljade anslag af statsmedel till direktionen för folkskolelärarnes allmänna pensionsinrättning öfverlemnas, dels förklarar sig vilja, så snart det öfverskott, som kunde uppkomma sedan den förstnämnda pensionsinrättningens delegare återfått sina insatser med derå influten ränta, blifvit till beloppet bestämdt, uppå förnyad underdånig framställning, i nåder besluta om öfverskottsmedelns användande.

Under uttalande af den åsigt att ifrågavarande öfverskottsmedel, hvilka, enligt Revisorerna meddelad upplysning, uppginge till icke obetydligt belopp, borde, sedan delegarne återfått sina insatser med derå influten ränta, tillgodokomma folkskolelärarnes allmänna pensionsinrättning, hade Revisorerna, som inhemtat att någon förnyad underdånig framställning i ämnet ännu icke till Kongl. Maj:t inkommit, trott sig ej sakna anledning fästa uppmärksamhet på angelägenheten deraf, att frågan om berörda medels användande blefve, så fort ske kunde, slutligen afgjord.

Då emellertid, enligt hvad Utskottet inhemtat, domkapitlet i Hernösands stift redan den 18 Januari 1871 till Kongl. Maj:t i underdånighet inkommit med redogörelse öfver beloppet af ofvanberörda öfverskottsmedel och dervid tillika i underdånighet hemställt, att samma öfverskott måtte få användas till förstärkande af den inom stiftet befintliga understödsfonden för fattiga folkskolelärares enkor och barn, samt denna underdåniga framställning ännu är på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende, får Utskottet hemställa:

att Revisorernes förevarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

§ 15.

(Rev.-ber. pag. 292.)

Angående de
förvaltande
embetsverkens
underdåniga
berättelser

Beträffande den af Revisorerna gjorda erinran derom, att ehuru, jemlikt Kongl. cirkulären den 14 Augusti 1841 och den 13 Maj 1859, vid början af hvarje revision af statsverket till Revisorerna skulle öfverlemnas de vid föregången lämplig tid såväl från Statskontoret som alla öfriga förvaltande verk till Kongl. Maj:t ingifna underdåniga berättelser om tillståndet och styrelsen af de under deras förvaltning stående delar af statsverket de år, för hvilka afslutade räkenskaper vid samma revision företeddes, dylika redogörelser från en del myndigheter likväl icke blifvit till Revisorerna öfverlemnade,

har Utskottet inhemtat, att Kongl. Maj:t, i anledning af denna Revisorernes framställning, under den 1 December sistlidet år, behagat i nåder öfverlemna åt cheferne för de särskilda statsdepartementen, hvardera för sitt departement, att, der någon under departementet lydande embetsmyndighet eller inrättnings styrelse, som borde berättelse af omförmälda beskaffenhet årligen afgifva, funnes hafva sin skyldighet härutinnan åsidosatt, meddela vederbörande den erinran, som ansåges af omständigheterna påkallad; och får, jemte meddelande till Riksdagens kännedom af detta nådiga beslut, Utskottet i anledning deraf hemställa:

att Revisorernes förevarande framställning icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

§ 16.

Hvad i öfrigt blifvit af Revisorerne anmaldt och erinradt, har Utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande vid behandling af de utgiftsanslag Revisorernes framställning berör, dels hafva föranledt till sådan åtgärd från vederbörande granskande och dömande myndighets sida, att förhållandet numera icke hemfaller under Riksdagens pröfning, dels eljest hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara genom vederbörandes afgifna underdåniga utlåtanden nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vigt att, oaktadt förklaringen icke varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandet påkallas, dels ock slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från Utskottets sida påkalla något yttrande.

Angående Revisorernes öfriga framställningar.

Stockholm den 12 Mars 1872.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.